

บทบาทนายอำเภอกับการขับเคลื่อนนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐
ศึกษาเฉพาะกรณี : บทบาทนายอำเภอกับการขับเคลื่อนนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐
ของอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

จ.อ.วิทมนต์ ไชยมงคล นอ.รุ่นที่ ๗๕

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้พัฒนาประเทศในด้านต่างๆ โดยมีเป้าหมายที่จะให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วมาอย่างต่อเนื่อง มีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาตั้งแต่ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๙) จนถึงปัจจุบันเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แต่อย่างไรก็ตาม จากการพัฒนาประเทศดังกล่าว ประเทศไทยยังคงไม่อาจหลุดพ้นจากการเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศที่มีรายได้ปานกลางและได้ติดอยู่ในจุดนี้อย่างยาวนาน

ก่อนจะมาถึงประเทศไทย ๔.๐ ประเทศไทยได้ผ่านการพัฒนามาเป็นลำดับขั้นอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ประเทศไทย ๑.๐ ๒.๐ และ ๓.๐ สรุปได้ดังนี้

“ประเทศไทย ๑.๐” การดำรงอยู่และพัฒนาประเทศเน้นภาคการเกษตรเป็นหลัก เช่น การผลิตและขายพืชผลทางการเกษตรทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ แร่ดีบุก ไม้สัก พืชไร่ พืชสวน ปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยง อื่นๆ เช่น สุนัข โค กระบือ ปลา เป็ด ไก่ เป็นต้น

“ประเทศไทย ๒.๐” นอกจากเกษตรกรรมแล้วประเทศไทยได้เน้นไปทางอุตสาหกรรมแต่เป็นอุตสาหกรรมเบา เช่น การผลิตและขายรองเท้า เครื่องหนัง เครื่องตีมีด เครื่องประดับ เครื่องเขียน กระเป๋า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

“ประเทศไทย ๓.๐” ซึ่งเป็นยุคปัจจุบันเน้นไปทางอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก เช่น การผลิตและขาย การส่งออกเหล็กกล้า รถยนต์/ชิ้นส่วนรถยนต์ การกลั่นน้ำมัน การแยกก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ ฯลฯ เป็นต้น รายได้ของประเทศยังอยู่ในระดับปานกลาง มีความจำเป็นต้องรีบพัฒนาเศรษฐกิจ

แต่หลังจาก พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันเศรษฐกิจของไทยเติบโตขึ้นเพียง ๓-๔ % ต่อปีเท่านั้น สรุปได้ว่า Thailand ๔.๐ เรามี ๓ บทเรียน ๓ กีบดัก ดังนี้

กีบดักที่ ๑ รายได้ปานกลางเราไม่สามารถเป็นประเทศที่ร่ำรวยกว่านี้ได้ เพราะเราติดอยู่ในกีบดัก รายได้ปานกลาง ทำอย่างไรที่ประเทศไทยของเราจะเป็นประเทศที่ร่ำรวยกว่านี้หรือเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

กีบดักที่ ๒ ความเหลื่อมล้ำนอกจากที่ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ร่ำรวยกว่านี้ไม่ได้แล้ว เรายังเป็นสังคมที่รวยกระจุกไม่ใช่อยู่นานกระจายนำมาสู่กีบดักความเหลื่อมล้ำคือ คนที่ร่ำรวยอยู่แล้วกลับร่ำรวย ยิ่งๆ ขึ้นไป แต่ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งมีฐานะยากจนหรือคนจนกลับจนลงไปอีก พุดต่างๆ ก็คือ “รวยกระจุกจนกระจาย”

กีบดักที่ ๓ ความไม่สมดุลเราเป็นประเทศที่ร่ำรวยนานกว่านี้หรือรวยยาวๆ ไม่ได้ เพราะเราไม่มีความยั่งยืน การพัฒนาที่ผ่านมาเราติดกับดักความไม่สมดุลคือ เราทุ่มเททุกอย่างไปไว้ที่เรื่องของเศรษฐกิจ เรื่องของความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ แต่เป็นค่าใช้จ่ายมากมายต่อเรื่องของความอยู่ดีมีสุขทางสังคมต่อเรื่องของการรักษาสິงแวดล้อมต่อเรื่องของศักดิ์ศรีและภูมิปัญญามนุษย์และต่อเรื่องอื่นเสียหมดคือ กินก่อนจ่ายทีหลัง ไปทุ่มให้เรื่องของเศรษฐกิจแต่เกิดผลกระทบเชิงลบตามมามากมาย

ประเด็นเหล่านี้ทำให้รัฐบาลต้องหันมาใส่ใจเร่งพัฒนาปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ เพื่อให้เราก้าวข้ามจาก Thailand ๓.๐ ไปสู่ Thailand ๔.๐ ให้ได้ใน ๕-๖ ปีนี้ จึงเป็นเหตุให้นำไปสู่ยุคที่สี่ เรียกว่า “ประเทศไทย ๔.๐” กำหนดแนวทางพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศเศรษฐกิจใหม่ (New Engines of Growth) ประเทศและประชากรมีรายได้สูง โดยวางเป้าหมายให้เกิดผลการพัฒนา ภายใน ๕-๖ ปีนี้ คล้ายๆ กับการวางภาพอนาคตทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนของประเทศที่พัฒนาเช่น สหรัฐอเมริกา “A Nation of Makers” อังกฤษ “Design of Innovation” อินเดีย “Made in India” หรือประเทศเกาหลีใต้ที่วางโมเดลเศรษฐกิจในชื่อ “Creative Economy”

“ไทยแลนด์ ๔.๐” เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยหรือโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบปรับทิศทางและสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในศตวรรษที่ ๒๑ ได้

หลังจากที่รัฐบาลไทย ได้กำหนดนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ แล้ว ต้องใช้องคาพยพหรือกลไกต่างๆ ของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้เกิดผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ รวมถึงการดำเนินการขับเคลื่อนในระดับอำเภอซึ่งมีนายอำเภอเป็นหัวหน้ารับผิดชอบการบริหารงานในระดับพื้นที่ มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จในระดับพื้นที่

๒. วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะคำถามปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์และเจาะจงกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องจำนวน ๖ คน ประกอบด้วย นายอำเภอท่ายาง ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครอง ปลัดอำเภองานปกครอง เกษตรอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ และพัฒนาการอำเภอ

๓. ผลการศึกษา

๑. การขับเคลื่อนนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ของนายอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

นายอำเภอท่ายางได้ขับเคลื่อนนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ โดยบูรณาการกับผู้เกี่ยวข้อง โดยเน้นการดำเนินการด้านต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายกล่าวคือ **ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ** จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร/ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนให้ประชาชนนำทรัพยากรหมุนเวียนมาใช้ คัดแยกขยะ นำขยะไปกำจัดให้ถูกต้อง รวมถึงใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงไฟฟ้าพลังงานขยะในอนาคต **ด้านความอยู่ดีมีสุขทางสังคม** ได้ขับเคลื่อนโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน ให้ผู้พิการและผู้ป่วยติดเตียงเร่งรัดการดำเนินการเพิ่มชื่อให้กับคนไทยที่ยื่นคำขอไว้ติดตามช่วยเหลือผู้ที่ไม่ได้ศึกษาต่อ ในระบบการศึกษาสามัญ ให้เข้ารับการศึกษาต่อในระบบการศึกษานอกโรงเรียน ขับเคลื่อนโครงการขยายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน **ด้านการยกระดับคุณภาพคน** สอดส่องดูแล ตรวจสอบเรือประมงและสถานประกอบการเพื่อไม่ให้เกิดการค้ามนุษย์จัดกิจกรรมตามโครงการ “จิตอาสาเราทำความดีด้วยหัวใจ” เพื่อให้จิตอาสาฯ มีกิจกรรมต่อเนื่อง **ด้านการพัฒนาแรงงานให้มีความรู้** ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาทักษะแก่แรงงาน **ด้านการปรับโครงสร้างเกษตร/การพัฒนาเกษตรกรที่ทันสมัย** ได้สนับสนุนการปฏิรูปปรับเปลี่ยน การเพาะปลูกเกษตรแปลงใหญ่ เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย ตรวจสอบสารเคมี ในร่างกายเกษตรกร จัดศึกษาดูงานเพิ่มความรู้ให้กับผู้ประกอบการเลี้ยงสุกรระบบปิด (ผลิตไฟฟ้าจากก๊าซที่ได้จากมูลสุกร)

ขับเคลื่อน “OTOP นวัตกรรม” ด้านการเปลี่ยนธุรกิจบริการแบบดั้งเดิมเป็น High Value Services จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว (Event) บริเวณตลาดทำน้ำชาสมุนไพรทุกเดือน กวดขันโรงแรม รีสอร์ท ให้ขออนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม สนับสนุนให้เพิ่มกิจกรรม (ขี่ม้า พายเรือ รถ ATV ฯลฯ) พัฒนาฝีมือผู้ประกอบการอาชีพ
ขนาดแผนโบราณ/ออกใบรับรองมาตรฐาน

แผนการดำเนินการในอนาคต

นายอำเภอทำางจะดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่ได้ดำเนินการมาแล้วอย่างต่อเนื่อง และกำชับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำโครงการที่มีลักษณะส่งเสริมสนับสนุนนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ เข้าบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ

๔. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

การเผยแพร่ข้อมูล การให้ความรู้ความเข้าใจในนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ยังมีความเป็นนามธรรม ไม่มีรายละเอียดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน การให้ความรู้ไม่ทั่วถึงโดยเฉพาะในสังคมชนบทหรือสังคมเกษตรกรรมที่เป็นสังคมดั้งเดิม อำเภอทำางมีขนาดใหญ่มีพื้นที่กว้างขวางมีปัญหาหลากหลาย มีภารกิจมาก ไม่มีการสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อน

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

เนื่องจากการขับเคลื่อนนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่และเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ แต่ยังไม่มีการกำหนดรายละเอียด ขั้นตอน แนวทางในการขับเคลื่อน/แนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน จึงควรจัดทำแนวทาง ขั้นตอน คู่มือในการปฏิบัติอย่างชัดเจน เพื่อให้ส่วนภูมิภาคนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ อาทิเช่น การขับเคลื่อนในเขตเมือง/เขตอุตสาหกรรม เขตชนบทที่มีพื้นที่การเกษตร ในเมืองท่องเที่ยว ฯลฯ
เผยแพร่ข้อมูล ให้ความรู้ความเข้าใจในนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ อย่างกว้างขวางเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายหรืออาจมีโครงการนำร่อง (Pilot project) และให้การสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนฯ